

Комунальний заклад Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Кафедра практичної психології

Освітня програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників, асистентів вчителя/вихователя закладів
дошкільної та позашкільної освіти
за напрямом «Інклюзивне навчання»

**«Організація освітнього простору для дітей з порушенням слуху в
умовах ЗДО і позашкільної освіти»**

Освітня програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри практичної психології
(*протокол № 7 від 11 жовтня 2023р.*)

Завідувач кафедри

Ігор КОРНІЄНКО

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою
(*протокол № 11 від 30.11.2023р.*)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

Освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників, асистентів вчителя/вихователя закладів середньої освіти за напрямом «Інклюзивне навчання» **«Організація освітнього простору для дітей з порушенням слуху в умовах ЗДО і позашкільної освіти»**

Розробник:

Завідувач кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук
Корнієнко І.О.

Доцент кафедри практичної психології, доктор Ph.D., кандидат педагогічних наук
Кобель І.Г.

Загальні відомості

Мета: науково-методичний супровід професійного розвитку педагогічних працівників, асистентів вчителя, вихователя у їх підготовці до роботи з дітьми з порушенням слуху в умовах загальноосвітніх закладів дошкільної та позашкільної освіти.

Напрямок: створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами, зокрема:

1. Вміння забезпечувати педагогічний супровід дитини з порушенням слуху у навчально-виховному процесі для реалізації Права рівного доступу дітей до освіти.
2. Усвідомлення та розуміння складної структури порушеного слуху, процесу обстеження слуху та слухопротезування
3. Знання і розуміння основних принципів корекційної слухомовної роботи з розвитку мовлення та слухового сприймання
4. Ознайомлення з методиками та техніками роботи з дітьми з порушенням слуху згідно рекомендованих навчальних програм, індивідуальної програми та плану розвитку дитини в закладах загальної дошкільної та позашкільної освіти.

Місце надання освітньої послуги: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області, Львівська спеціальна школа Марії Покрови (з пансіоном)

Обсяг: 8 годин.

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна.

Форма підвищення кваліфікації: очно-дистанційна.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

A1. Мовно-комунікативна компетентність:

- A1.2. Здатність забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України)
- A1.4. Здатність формувати і розвивати мовно- комунікативні уміння та навички учнів

A2. Предметно-методична компетентність:

- A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів

Б1. Психологічна компетентність:

- Б1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів
- Б1.1.У1. Планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та інших особливостей учнів (їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду)
- Б1.1.У2. Складати (брати участь у складанні) індивідуальну програму розвитку та/або індивідуальний навчальний план учня (за потреби), іншим чином сприяти формуванню індивідуальної освітньої траєкторії учнів
- Б1.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною

Б3. Компетентність педагогічного партнерства:

- Б3.3 Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами

Інклюзивна компетентність:

- В1.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища
- В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів
- В1.1.31. Інструменти забезпечення інклюзивного навчання (інклюзивна культура, інклюзивна політику, інклюзивна практика тощо)
- В1.1.32. Принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти і розумного пристосування
- В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами
- В1.2.32. Види адаптацій/модифікацій в освітньому процесі, зумовлених особливими освітніми потребами учнів
- В1.3.У1. Організовувати процеси навчання виховання і розвитку учнів з урахуванням їхніх потреб, здібностей і реальних навчальних можливостей
- В1.3.У2. Використовувати в роботі з учнями матеріали, пристрої та обладнання (за потреби) для задоволення їхніх індивідуальних потреб у навчанні, особистісному та

Опис спецкурсу

Категорія слухачів	Характеристика спецкурсу
Педагогічні працівники (асистенти вчителя, вихователя; вчителі, вихователі) ЗДО та позашкільної освіти	Лекцій: 4 години Практичні заняття: 4 години

Цілі спецкурсу: ознайомлення з основними категоріями, поняттями та принципами сурдопедагогіки; психолого-педагогічною характеристикою дітей з порушенням слуху та особливістю організації освітнього середовища, що є необхідним для успішної роботи педагога.

Завдання спецкурсу:

- ознайомити слухачів з основними засадами організації інклюзивного навчання та виховання дітей з порушеннями слуху;
- сформувані компетентності педагога, які необхідні для ефективної роботи з малолітніми дітьми з порушенням слуху;
- ознайомити з психолого-педагогічною характеристикою дітей, які мають порушення слуху;
- ознайомити слухачів з методикою навчання грамоті дітей з порушенням слуху

Очікувані результати :

- розуміє потреби дітей із порушенням слуху (глухих і слаб(к)очуючих) щодо організації інклюзивного середовища, яке має задовільнити їхні освітні, розвиткові та слухомовні потреби
- розуміє принципи проведення навчально-корекційної роботи (розвитку слухового сприймання та усного мовлення), обстеження дітей та оцінювання потреб у корекційній роботі із слухового сприймання, моніторингу процесу надання корекційних послуг
- оволодіє мінімальним навичками для вербального та невербального спілкування (жестова абетка-дактиль та базові жести) з глухими дітьми та їхніми батьками

Контроль за знаннями слухачів проводиться під час виконання завдань на практичних заняттях за допомогою постановки конкретних завдань.

Оцінювання у вербальній та письмовій (рефлексія) формі проводиться на основі отриманої зворотної інформації від слухачів про результативність підвищення кваліфікації

Засоби навчання:

Інформаційно-методичні

- 1 І.Кобель, М.Кобель (2010). Навчання глухих та інклюзія: мовний виклик. Україна та міжнародний досвід. Науковий збірник «Жестова мова та сучасність» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (стр.28-46).
- 2 І.Кобель (2007). Дві мови та дві культури у житті глухих. Науковий збірник «Жестова мова та сучасність» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (т.2, стр. 179-193).

Матеріально-технічні

Мультимедійна установка та комп'ютерна техніка для демонстрації презентаційного матеріалу та навчальних відео.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:
сертифікат

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Організаційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 1 година

Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань та запиту учасників (практичне, 1 година)

**Модуль 1. . Основні принципи сурдопедагогіки та сурдології.
Слухопротезування**

Час за робочою навчальною програмою – 3 години

Тема 1.1. Класифікація порушень слуху. Слухопротезування та звукопідсилююче обладнання. (лекція, 1 година)

План лекційного заняття

1.1.1. Слух. Медична класифікація дітей із порушенням слуху

1.1.2. Рання діагностика. Слухопротезування. Звукопідсилююче обладнання: індивідуальні слухові апарати та сучасні системи колективного використання

Тема 1.2. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Організація навчального процесу (лекція, 2 години)

1.2.1. Педагогічна класифікація дітей із порушенням слуху

1.2.2. Важливість розуміння складної структури порушення слуху для організації і проведення корекційної (слухомовної) роботи з дитиною під час навчально-виховного процесу.

1.2.3. Існуючі методики організації навчання глухих та сла(б)кочуючих дітей: усно-вербальна, кальковане жестове мовлення, білінгвальна форма навчання

Модуль2. Усно-вербальна та жестомовна методики навчання глухих і слабочуючих дітей. Дактиль

Час за робочою навчальною програмою – 4 години

Тема 2.1. Методика навчання грамоті дітей з порушенням слуху (письмо, читання, лічба) (практичне 2 години)

План практичного заняття

2.11. Навчання дітей із порушення слуху читанню та письму. Використання спеціальних підручників для шкіл глухих

2.1.2. Методи навчання лічбі глухих дітей

Тема2.2. Білінгвальне навчання. Жестова мова і дактиль (практичне 2 години)

План практичного заняття

2.1. 1. Основні принципи білінгвального навчання

2.2.2. Структура візуальних (жестових) мов.

2.2.3. Практичні вправи на засвоєння дактилю

Запитання для практичних занять

1. Дайте визначення понять «дитина з порушеннями психофізичного розвитку», «дитина з особливими освітніми потребами», «дитина з особливими потребами».
2. Назвіть основні категорії порушень психофізичного розвитку у дітей.
3. Наведіть приклади первинного дефекту та вторинних відхилень при різних видах порушень психофізичного розвитку у дітей.
4. Опишіть сучасних підходи і технології перевірки слуху у новонароджених дітей

5. Обґрунтуйте необхідність знань про дітей з порушеннями слуху для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів з інклюзивною формою навчання
6. Чому ця категорія дітей виділена з-поміж усіх інших дітей з ООП.
7. Поняття про «зону актуального та найближчого розвитку»
8. Загальні принципи спілкування та слухомовної роботи з дітьми з порушенням слуху
9. Основні компетентності вчителя для реалізації інклюзивного навчання для дітей із порушенням слуху.
10. Прочитайте слова/речення усно із використанням дактилю (пальцевої абетки)

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Очна форма навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні	Семінарські
Організаційне заняття	1		1	
Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1. Основні принципи сурдопедагогіки та сурдології. Слухопротезування	3	3		
Тема 1.1. <i>Класифікація порушень слуху. Слухопротезування та звукондсилююче обладнання.</i>		1		
Тема 1.2. <i>Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Організація навчального процесу</i>		2		
Модуль 2 Усно-вербальна та жестомовна методика навчання глухих і слабочуючих дітей. Дактиль	4		4	
<i>Тема 2.1. Методика навчання грамоті дітей з порушенням слуху (письмо, читання, лічба)</i>			2	
<i>Тема 2.2 Білінгвальне навчання. Жестова мова і дактиль</i>			2	
Всього годин:	8	3	5	

Дистанційна форма навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Онлайн Лекції	Онлайн Практичні	Семінарські
Організаційне заняття	1		1	
Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1. Основні принципи сурдопедагогіки та сурдології. Слухопротезування	3	3		

Тема 1.1. <i>Класифікація порушень слуху. Слухопротезування та звукопідсилююче обладнання.</i>		1		
Тема 1.2. <i>Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Організація навчального процесу</i>		2		
Модуль 2 Усно-вербальна та жестомовна методики навчання глухих і слабочуючих дітей. Дактиль	4		4	
<i>Тема 2.1. Методика навчання грамоті дітей з порушенням слуху (письмо, читання, лічба)</i>			2	
<i>Тема 2.2 Жестова мова і дактиль</i>			2	
Всього годин:	8	3	5	

Список літератури:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Дятленко Н. М., Софій Н.З., Мартинчук О. В., Найда Ю. М., під заг. ред. Войцехівського М. Ф.. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.
2. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник/ За ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
3. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посібник /А. А. Колупаєва, Л. О Савчук. К. – Науковий світ, 2010.
4. Кобель І.Г., J. Dickinson (2018). Моделі інклюзії для глухих: Погляд із США. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип.11 / за ред. В.М. Синьова, О.В.Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2018.–С. 133– 147
5. Кобель І.Г. (2016). Виховання глухого дошкільника: Рефлексії батьків. Освіта дітей з особливими потребами:від інституалізації до інклюзії // Зб.тез.доп. / Редкол.: Н.І. Лазаренко (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. –С.174-177
6. Кобель І.Г.(2012). Навчання та соціалізація глухих в США: від епохи колонізації до епохи інклюзії. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака.– Вип. XVII в двох частинах, частина 2. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2012. – С. 307– 319
7. І.Кобель (2006). Загрози для інклюзії: міжнародний досвід. Науковий збірник «Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (т.7, стр.217-220).
8. І.Кобель (2005). Міжнародний досвід: інклюзивне навчання глухих. Перспективи та проблеми. Науковий збірник «Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі» Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук (т.6, стр. 315-319)
9. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: -К. Педагогічна думка, 2007.
- 10.Український жестівник для батьків // С.В.Кульбіда, І.І.Чепчина, Н.Б. Адамюк, Н.В.Іванюшева; НАПН України, Інститут спеціальної педагогіки, Лаб.жестової мови, Укр.т-во глухих. – К.:СПКТБ УТОГ, 2011. __380с.
- 11.Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
- 12.Назарина В. Дитина зі зниженим слухом в інтеграційній групі /Дефектологія 4, 2013

13. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник/ за заг. ред. Колупаєвої А. А. – К.: «А.С.К.», 2012.
14. Постанова №872 КМУ «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15.08.2011р.